

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat Wajikra, 5 april 2025/ 7 nisan 5785

Wajikra/Leviticus 4: 27 - 35, 5: 1 – 26; Tanach blz. 202-205.

Haftara: Maleachi 2: 1 - 3: 4; Tanach blz. 1231-1233.

Vertaler: Thea Koster

Coördinatie: Harry Polak

Commentaar: ***Emeritus rabbijn Janet Marder, Congregation Beth Am in Los Altos Hills, Californië. Zij was de eerste vrouwelijke president van de CCAR.***

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read the original text in English.

Druipend van bloed

Parasja Wajikra staat vol met het doden van dieren

“...en de priesters, de zonen van Aharon, moeten het bloed naar het altaar brengen...” (Wajikra/Leviticus 1: 5). Dat is ongeveer hoe parasja Wajikra Leviticus begint, een boek dat midden in de Tora staat als een taai pees die door een malse, sappige biefstuk loopt. Het grootste deel van Leviticus is moeilijk te verteren. Wajikra is een instructieve handleiding en technische geschriften leveren zelden een meeslepend drama of inspirerende ethische ideeën op. De taal van onze parasja is formeel, gestileerd, herhalend en precies.

Toch kan de droogte van de taal het essentiële probleem met wat hier gebeurt niet helemaal verhullen: de parasja druipt van het bloed. Van de bladzijden stijgt het schreeuwen van stervende dieren op, de scherpe stank van rook en brandend vlees.

De priesterlijke teksten in de Tora zijn niet alleen misselijkmakend, ze lijken vaak tot de meest irrelevante te behoren die we in onze heilige teksten tegenkomen. De belangrijkste vaardigheden van levieten en kohanim (de priesters), technici van het heilige, raakten immers bijna tweeduizend jaar geleden achterhaald toen de Tempel in vlammen opging. Hoewel Joden met de status van kohanim in onze eigen tijd nog steeds bestaan, is hun rol zelfs in de traditionele synagoge marginaal, en reformjoden hebben hun speciale status vrijwel geëlimineerd.

Toch belooft de Tora dat Israëlieten die trouw zijn aan het verbond *mamlehet kohanim* – een koninkrijk van priesters zullen worden; het kan een heel volk omvatten dat een priesterlijke rol vervult (Exodus 19: 6).

Ongetwijfeld hadden velen van ons liever gezien dat de Tora ons had opgedragen om “een koninkrijk van profeten” te worden, om gezamenlijk de ongelijkheden in de wereld aan de kaak te stellen, op te komen voor rechtvaardigheid en de onderdrukten te verdedigen. Doch het is het *priesterschap* waar wij als Joden geleerd worden naar te streven, en het *priesterschap* waarover we instructies moeten zoeken is beschreven in parasja Vajikra. Wat kunnen we leren van de rol van de priesters – en van deze technische instructies voor het slachten en in stukken snijden van dieren voor rituele offers op het altaar?

Waarom is discipline nodig?

Als mensen van nature zachtaardig en welwillend zouden zijn, hadden we de precieze, nauwkeurige instructies van het priesterschap wellicht niet nodig. De Tora geeft aan dat *priesterlijke dienstbaarheid* is wat onze moorddadige neigingen vereisen en verdienen. Dus de afstammelingen van Pinchas, een familie die qua oorsprong moorddadig en vol woede is (zie Sjemot/Numeri 25:1-14), wordt geleerd om hun gedreven energie (opnieuw) te richten op de dienst van God. Ze keren zich af van ongecontroleerde agressie tot de discipline van rituele slachting, omgeven door talloze wetten en regels.

Als ambtenaren bij het altaar wordt het doden getemd en gedomesticeerd, en worden hun gevaarlijke neigingen geneutraliseerd. Als ze worden ontdaan van de normale mannelijke voorrechten van landbezit en militaire dienst, worden ze, zoals mijn lerares Melila Hellner-Eshed suggereert, ‘huisvrouwen van God’ – gefeminiseerde mannen die zich kleden in rokken en zich bezighouden met huishoudelijk werk van koken en schoonmaken in Gods heilige woning.

Sublimatie van agressie kan in feite ten grondslag liggen aan het hele offersysteem van aanbidding. Een *korban*, een offer aan God, is meer dan een daad van geweld. Het is geweld dat is omgezet in iets hogers; het is God die een destructieve menselijke drang omvormt tot productieve, creatieve energie. Door offers naar het altaar te brengen, worden de heftige driften van het ego niet gebotvied, maar gecontroleerd en op een hoger niveau gebracht. Dieren, gewaardeerde bezittingen en tekenen van rijkdom worden onbaatzuchtig aan God gegeven - en zo leert de aanbidder geleidelijk om narcisme en hebzucht te overwinnen. Dierlijk bloed wordt op het altaar gesprenkeld, maar menselijk bloed mag niet worden

vergoten; vervanging traint de aanbidders om hun eigen aangeboren wreedheid te beteugelen.

De opening van onze parasja luidt: *Adam ki yakriv mikem korban l'Adonai* - "... Als iemand van jullie de eeuwige een offer uit de veestapel wil aanbieden... (Vajikra 1: 2). Een chassidische commentator interpreteert dit als volgt: "Iemand die *karov* wil worden - dicht bij God - moet een offer brengen *mikem* - dat wil zeggen, van zichzelf." En wat is het offer? Het is het beest in onszelf - het deel van onszelf dat in staat is tot wreedheid en ruwheid, zelfs tegenover degenen van wie we houden (*Itturei Torah*, IV, 1998, p.10). Het ritueel van dierenoffers, symbolisch begrepen, maakt de strijd duidelijk van onvolmaakte mensen om menselijker te worden.

Dichtbij God

De Israëlieten naderden het altaar om dicht bij het Goddelijke te komen – om te ervaren wat wij vandaag de dag spirituele verheffing noemen, een bewustzijn van verheven worden tot iets hogers dan zichzelf. Ze kwamen dicht bij God, niet door het lichaam en zijn driften te ontkennen, maar door het fysieke te verheffen tot een heilig doel. Uit de rituelen van aanbidding die in Vajikra worden uiteengezet, leren we dat agressie niet in de persoonlijkheid hoeft te worden uitgeblust om een heilig leven te leiden; het kan in plaats daarvan in constructieve richting worden gekanaliseerd en voor het goede worden gebruikt.

Een Talmoedische passage herinnert ons eraan dat bepaalde eigenschappen aangeboren kunnen zijn, maar dat karakter nooit door het lot wordt bepaald. Wij kunnen alle menselijke energie activeren zoals we willen, in overeenstemming met onze vrijheid. Rav Nachman bar Yitschak merkte op: "Iemand die geboren wordt onder het teken van Mars zal een bloedvergieter zijn." Rav Ashi zag zo'n voorspelling niet per se als slecht, want zoals hij aangaf kon men "bloed vergieten" voor een goed doel – door "hetzij een chirurg... een rituele slachter (*sjochet*), hetzij een besnijder (*mohel*)" te worden (BT Shabbat 156a).

Dus we kunnen er zelfs vandaag de dag naar streven om een koninkrijk van priesters te zijn - een volk dat zich inzet om zelfs de donkerste krachten in de psyche te verheffen en te heiligen. Als we de ogenschijnlijk droge instructies en bloederige details van de parasja Vajikra nauwkeurig lezen, leren we dat we wat gebroken en onvolmaakt is in onszelf door de discipline van ons geloof kunnen inruilen, en dat we barbaarse driften kunnen transformeren in kansen voor zegen.